

gyakorlattól eltérően – ne legyen kitéve önkényeskedésnek, akár munkakörének meghatározásáról, akár bérezéséről van szó. A szabályozás további célja, hogy ne lehessen információs tevékenységre alkalmatlan személyeket információs munkára alkalmazni.

9. Egységes elvekre kell helyezni az információs tevékenység finanszírozását.

JÓRAL, J.: Prawne problemy rozwoju działalności informacyjnej w Polsce. = Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji, 23. köt. 3. sz. 1978. p. 5–10./

(Futala Tibor)

Csehszlovák és lengyel szakemberek felkészültsége információk felhasználására

1975-ben a prágai UVTEI* és a varsói CINTE** összehasonlító vizsgálatot végzett csehszlovák és lengyel szakemberek körében. Egyrészt arra kerestek választ, hogy milyen különbségek vannak a két ország szakemberei között az információk felhasználására való felkészültséget illetően, másrészt pedig arra, hogy mennyiben különböznek egymástól a két országban kialakult információs gyakorlatok és szokások.

A vizsgálat – sajnos – kis mintasokaságokat ölelt fel (40 lengyel és 42 cseh szakember). Eredményei ezért aligha reprezentatívak. Ha azonban az eredményeket csak trendeknek tekintjük, egyértelműen hangsúlyozható az összehasonlító vizsgálatok hasznossága mind a szakemberek felkészítése, mind pedig az érintett országok információs rendszerének továbbfejlesztése szempontjából.

A cseh és lengyel szakemberek idegen nyelvtudása között nem tapasztalható lényeges különbség. Az orosz nyelv ismerete a cseh és a lengyel mintában egyaránt általánosnak mondható; a különbség annyi, hogy a korosabb lengyelek orosz nyelvtudása aktívabb, mint cseh kortársaiké. Közös vonása mindkét mintának, hogy az aktív orosz nyelvtudás az életkor csökkenésével fokozódik.

A cseh szakemberek körében valamivel többen tudnak németül. Közös tendencia viszont, hogy az idősebbek

közül mindkét csoportban többen tudnak németül. A franciát mindkét minta azonos arányban ismeri. A lengyelek közül többen tudnak angolul (48% a 30%-kal szemben), de míg Lengyelországban az idősebbek, addig Csehszlovákiában a fiatalabbak körében nagyobb arányú az angol nyelv ismerete.

A cseh szakemberek munkaidő-mérlegében jóval nagyobb helyet foglal el az értekezleteken és a vitákon való részvétel. Különösen az idősebbek értekeznek gyakorta. A lengyeleknél fordított a helyzet: ők az évek előrehaladtával mindinkább felmentik magukat az értekezleteken és vitákon való részvétel kötelezettsége alól. Az idősebb lengyeleknek viszont több adminisztratív feladatot kell magukra vállalniuk.

Az alkotó munkában az idősebb csehek állnak az élen. A lengyelek többet kísérleteznek és valamivel többet publikálnak. A csehek körében a kísérletezés az életkor előrehaladtával enyhén csökken. A lengyeleknél ilyen tendenciát nem lehetett kimutatni.

A lengyelek általában gyorsabban emelkednek a ranglétrán. Mindkét mintára jellemző, hogy 10 éves munkaviszony után fokozódik az információ iránti szükséglet.

A csehek 86%-ának, a lengyelek 77%-ának nincs semmiféle speciális információhasználói felkészültsége. Ebből is következik: a két minta túlnyomó többsége egyéni információs kartotékot sem vezet.

Az információs szolgáltatások igénybevétele, illetve a velük való elégedettség tekintetében a vizsgálat az 1. táblázatba foglalt eredményeket hozta. (Lásd p. 583.)

Az adatok, mégha a kis mintákból következő esetlegességek torzítják is őket, önmagukért beszélnek. Azt azonban külön is érdemes megjegyezni, hogy mindkét csoportban milyen általános a korszerű szolgáltatások felőli tájékozatlanság. Így pl. a két minta 84–85%-ának nincs tudomása a szelektív információterjesztésről. A lengyelek 90%-a és a csehek 65%-a nem tud a faktográfiai szolgáltatásokról. Általában nyugtalanító az, hogy az egyes konkrét szolgáltatásokat milyen sokan nem ismerik.

JÖNIGOVÁ, M. – SMETÁČEK, V.: Uživateli informací v PLR a v ČSSR = Československá Informatika, 20. köt. 3. sz. 1978. p. 73–77./

(Futala Tibor)

* Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací = Tudományos, Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központ

** Centrum Informacji Naukowej Technicznej i Ekonomicznej = Tudományos, Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központ

A csehszlovák (Cs) és lengyel (L) mintában szereplő személyek százalékos megoszlása az információs szolgáltatások és az elégedettség foka szerint

Szolgáltatás és az elégedettség foka 1/	Szakmai válogatás		Földrajzi eredet		Aktualitás		Hozzáférhetőség		Kényelem		Teljesség		A kérés kiegészítésének időszüksége		Általános elégedettség		Más intézmény szolgáltatásainak igénybevétele		
	szempontjából																		
	Cs	L	Cs	L	Cs	L	Cs	L	Cs	L	Cs	L	Cs	L	Cs	L	Cs	L	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%		
Kölcsönzés a saját intézmény állományából	0	12	2	19	2	7	5	—	5	5	—	19	2	40	80	5	2	56	49
	1	58	22	49	25	60	32	28	12	28	24	67	59	46	15	35	49		
	2	30	73	32	71	33	61	72	80	67	73	14	37	14	—	60	46	44	51
	N	—	2	—	2	—	2	—	2	—	2	—	2	—	5	—	2		
Kölcsönzés más könyvtárak állományából	0	—	7	5	10	—	5	—	5	5	15	2	15	21	5	—	—	93	61
	1	42	22	35	29	46	34	37	44	28	27	44	44	23	27	33	35		
	2	25	41	28	32	21	32	30	22	35	30	21	12	23	37	35	35	7	39
	N	32	29	32	29	33	29	33	29	33	27	33	29	33	32	33	29		
Faktográfiai információ	0	2	—	5	5	2	2	9	—	2	—	2	—	16	7	2	—	88	98
	1	26	7	28	5	28	5	19	10	21	7	35	7	12	2	28	5		
	2	9	2	5	—	7	2	9	—	16	2	—	2	7	—	7	5	12	2
	N	51	90	62	90	63	90	63	90	62	91	63	91	65	90	63	90		
Folyóirat-kölcsönzés	0	9	5	19	5	5	—	7	—	5	—	12	5	2	7	5	—	91	78
	1	65	17	51	20	49	27	28	20	30	17	67	24	23	22	65	10		
	2	21	17	26	14	41	12	60	20	60	22	16	10	70	7	35	29	9	22
	N	5	61	6	61	5	61	5	60	5	61	5	61	5	63	5	61		
Saját kiadványok	0	9	15	9	17	9	7	2	5	—	7	2	22	12	27	2	5	93	73
	1	21	19	23	27	16	39	9	17	16	19	28	51	5	10	21	34		
	2	14	59	12	49	19	46	33	71	28	66	14	20	16	5	21	54	7	27
	N	56	7	56	7	56	7	56	7	56	7	56	7	67	59	56	7		
Kurrens bibliográfiák	0	2	5	7	5	5	2	2	2	2	2	—	2	15	5	5	5	98	93
	1	9	5	9	2	12	7	12	5	7	7	16	10	5	2	9	2		
	2	14	10	9	12	9	10	12	12	16	10	7	10	14	—	12	12	2	7
	N	74	80	74	81	74	80	74	80	74	80	74	80	79	83	74	80		
Eseti irodalom-kutatás	0	—	7	5	7	5	2	—	2	—	2	—	5	2	12	—	—	93	95
	1	14	5	19	2	23	10	16	5	14	5	28	5	—	—	21	7		
	2	42	5	32	7	28	5	40	10	42	10	28	7	52	2	35	10	7	5
	N	44	83	44	83	44	83	44	83	44	83	44	83	45	85	44	83		
Szabadalmi információ	0	2	2	5	5	5	10	2	7	2	2	—	15	—	44	—	5	91	73
	1	26	24	37	37	23	39	30	37	23	61	42	54	9	17	30	29		
	2	37	61	23	46	37	39	33	44	40	24	23	19	53	24	35	51	9	27
	N	35	12	35	12	35	12	35	12	35	12	35	12	37	15	35	15		
Fordítások	0	2	12	2	15	5	17	2	12	2	12	5	12	7	2	5	—	95	95
	1	12	15	16	12	19	12	28	12	14	15	28	15	—	5	16	5		
	2	51	7	46	7	41	5	35	10	49	7	32	7	56	17	33	34	5	5
	N	35	66	35	66	35	66	35	66	35	66	35	66	37	76	35	61		
Tanulmányi jelentések	0	5	2	7	14	7	7	5	5	5	10	2	12	2	51	5	5	95	98
	1	16	24	21	22	25	34	21	32	19	29	33	49	12	7	21	37		
	2	23	46	12	37	12	19	37	21	34	9	12	28	10	19	19	32	5	2
	N	56	27	56	27	56	27	36	26	56	27	56	27	58	32	56	27		
Reprográfiai szolgáltatások	0	14	44	16	54	16	46	12	22	14	19	16	49	5	41	12	2	86	95
	1	9	—	9	12	16	17	23	20	14	17	14	10	26	22	14	29		
	2	28	24	26	2	19	5	16	27	23	32	21	10	21	2	26	39	14	5
	N	49	32	49	32	49	32	49	31	49	32	49	32	49	34	49	29		
Szelektív információ-terjesztés	0	2	5	2	10	2	2	2	2	2	5	2	5	2	5	2	—	100	100
	1	12	5	12	2	9	7	5	7	12	2	14	7	9	—	12	5		
	2	2	5	2	2	5	5	9	5	2	7	—	2	5	7	2	10	—	—
	N	84	85	84	84	84	85	84	86	84	86	84	86	86	87	84	85		

1/ 0 — elégedetlen
 1 — elégedett
 2 — nagyon elégedett
 N — nem ismeri a szolgáltatást

2/ 0 — 1 nap
 1 — 14 napnál kevesebb
 2 — 14 napnál több
 N — nem ismeri

3/ 0 — nem
 2 — igen